

MIGRÁCIÓS SZEMLE

Az Észak-Afrikából Európába tartó irreguláris migráció fő kilépőpontja: Tunézia

Tunézia 2023-ban az Európába tartó irreguláris migránsok legfőbb észak-afrikai kilépési pontjává vált. A Global Initiative Against Transnational Organized Crime az észak-afrikai államokra és a Száhelre fókuszáló 2024. évi elemzősorozatában a Tunéziából kiinduló és Európa felé tartó migrációs trendeket is elemzi.

Forrás: [Tasneem Abderrahim: Tunisia: Irregular Migration Reaches Unprecedented Levels, 2024.](#)

Rekordszámok

A Tunéziából kiinduló irreguláris migráció volumenének jelentős növekedése mögött az ország politikai, gazdasági és társadalmi válságának összetett hatásai húzódnak meg. A tartósan magas inflációra, a növekvő munkanélküliségre és vízhiányra, az alapvető élelmiszerek időszakos hiányára, valamint az évtizedes kormányzati kudarcok és az elmaradó gazdasági és politikai reformok összességére visszavezethető társadalmi elégedetlenséghez és általános kiábrándultságához vezetett. Az elégedetlenséget tovább növelte, hogy az ország nagyvárosaiban kitört tömegtüntetések során a rendőri szervek túlzott erőszakot alkalmaztak.

A kedvezőtlen belpolitikai és gazdasági fejlemények nyomán 2023-ban rekordot döntött a Tunéziából Olaszországba irregulárisan érkezők száma. A 2021-es (27 982 fő) és a 2022-es adatokhoz (32 371 fő) képest az olasz partoknál 2023-ban 97 306 Tunéziából érkező migránst regisztráltak. Azoknak a tunéziai állampolgároknak a száma, akik az ország elhagyása mellett döntenek, 2019 óta növekvő tendenciát mutat. Bár többségüket továbbra is a kedvezőtlen életkörülményű családok perspektíva nélküli fiatal férfitagjai adják, a kísérő nélküli gyermekek is évről-évre többen vannak. Az olasz partoknál 2023-ban elfogott tunéziai állampolgárok közel 20%-át (3 241 fő) már ők tették ki.

A Tunéziából irregulárisan kilépő külföldi állampolgárok száma is évről-évre növekszik. 2023-ban a közel százezer migráns 78%-át (79 984) nem tunéziai állampolgárok tették ki, ami jól mutatja Tunézia migrációs tranzitország jellegét. Többségük Nyugat-Afrika államaiból vagy Szudánból érkezett. A tunéziai hatóságok 2021-ben 23 328 fő, 2022-ben 29 723 fő, 2023-ban pedig már 39 926 fő átkelését akadályozták meg.

Az elemzés megemlíti, hogy az elmúlt évek tapasztalataival összevetve a tunéziai biztonsági erők 2023-ban sokkal szigorúbban, fokozott erőszakot alkalmazva léptek fel az országot

elhagyni igyekvő szubszaharaiakkal, többségükben elefántcsontparti és guineai migránsokkal szemben. A hatóságok több ezer migránst vezényeltek ki a líbiai és az algériai határ közelében fekvő sivatagba, majd magukra hagyták őket élelem és ivóvíz nélkül. A hatóságok gyakorlatai alapvetően Kaisz Szaíd helyzetértékelése tükröződik. Az elnök ugyanis a tunéziai Nemzetbiztonsági Bizottság 2023 februári ülésén elmondott beszédében felhívta rá a figyelmet, hogy a szubszaharaiak növekvő jelenléte nemzetbiztonsági kockázatot jelent Tunézia számára, ami ellen diplomáciai és katonai eszközökkel is fel kell lépni.

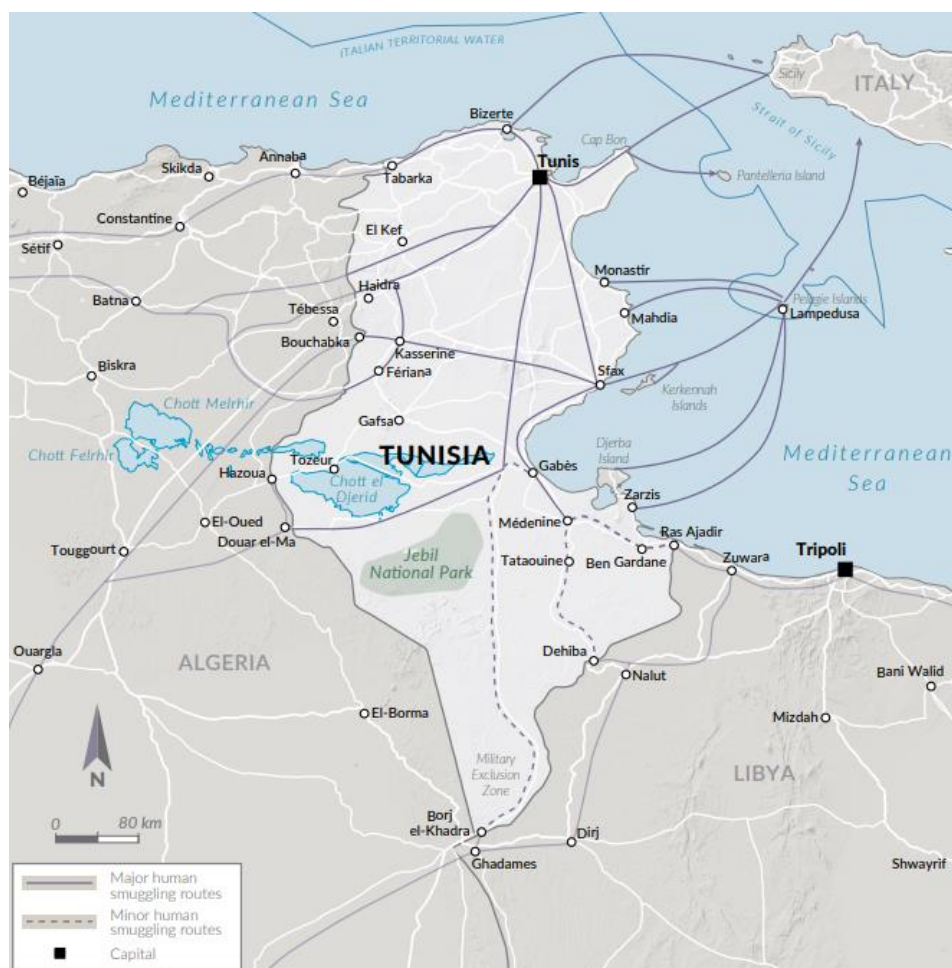
Az elemzés rávilágít, hogy 2020 óta több tényező együttállása miatt jelentősen megnőtt az Algériából Tunéziába érkező, többségükben szubszaharai migránsok lélekszáma. Ennek egyik oka, hogy a térség más tranzitállamai (például Niger és Marokkó) az elmúlt években növekvő erőfeszítéseket tettek az irreguláris migráció visszaszorításáért, másrészt pedig a Tunéziában tevékenykedő embercsempészek a szubszaharaiakra vonatkozó díjakat jelentős mértékben csökkentették. Mivel az embercsempészet az árucsempészettel összehasonlítva sokkal nagyobb bevételi forrást jelent, az algériai–tunéziai határvidéken hosszú évek óta aktív csempészhálózatok egy része 2023 óta már kifejezetten embercsempészetre szakosodott. Bár a tunéziai hatóságok az elmúlt években a Líbiával közös határ védelmének megerősítésére tetemes összeget költöttek, 2023-ban Tunézia nyugati szomszédja vonatkozásában is hasonló fejleményeknek lehettünk a szemtanúi.

A Tunéziából történő kilépés irreguláris módjai

2023-ban a tunéziai partok közelében a hatóságok által ismert számos hajószerecséltenség következtében 1 262 ember veszett a tengerbe. Számuk meghaladja a 2022-es érték kétszeresét, ami összefüggést mutat azzal, hogy az elmúlt években egyre többen mellőzték az embercsempészek szolgáltatásait. Jóval nagyobb kockázatot vállalva saját maguk szervezték meg az utazást az elejétől a végéig. Az irreguláris migrációnak ez a módja kevésbé kelti fel a hatóságok figyelmét, a pénzügyi vonzata is jóval mérsékeltebb, ami több kockázati tényező forrása: a migránsok gyakran rozoga lélekvesztőkben, átkelésre alkalmatlan bárkák fedélzetén indulnak neki az útnak úgy, hogy az alkalmi „kapitány” is tapasztalatlan hajós.

Ez a tendencia várhatóan folytatódni fog a következő években, de továbbra is meghatározó marad az embercsempész-hálózatok szerepe az Európába való eljutás megszervezésében. A tunéziai állampolgárok vonatkozásában az embercsempész-hálózatok szolgáltatásainak díjszabását tekintve nem történt jelentős változás, 2023-ban átlagosan 1 300 és 2 000 euróért kértek el. Azok esetében viszont, akik a turisták által is kedvelt Szúszában próbálnak megállapodni, a közel 2 700 eurós díj sem ritka. A Tunézia határain túlról érkezők, többségükben szubszaharai migránsok elsősorban a Szfaksz és Mahdia tartományban működő és tevékenységi körüket folyamatosan diverzifikáló hálózatok szolgáltatásait veszik igénybe. Az irreguláris migráció tunéziai kilépőpontjait illetően sem történt jelentősebb

változás: a migránsok többsége továbbra is az ország középső kormányzóságában található nagyvárosból, Szfakszból indul az olasz partok felé.

1. ábra Tunézia legfontosabb csempésztvonalai

Összegzés

A Global Initiative Against Transnational Organized Crime elemzése részletesen bemutatja a Tunéziából Európa felé tartó irreguláris migrációval kapcsolatos trendekben végbement közelmúltbeli változásokat. Kiemeli, hogy a belpolitikai, gazdasági és társadalmi problémák súlyosbodásával 2023-ban sem csökkent az országot elhagyó tunéziai állampolgárok száma. Az észak-afrikai államból Európa felé tartó migráncsoportokban azonban egyre nagyobb arányban vannak jelen a többségükben Nyugat-Afrika országaiból származó szubszaharai migránsok. Ez a fejlemény is rámutat, hogy Tunézia egyre inkább megkerülhetetlen migrációs tranzitországgá válik. Bár a nyugati partnerek az elmúlt években jelentős pénzügyi támogatást nyújtottak a tunéziai biztonsági erők kapacitásának bővítésére és továbbképzésekre, Tunézia továbbra sem rendelkezik átfogó migrációs stratégiával. Ez hosszabb távon megnehezíti az irreguláris migráció visszaszorítását célzó tervek megvalósítását. Az országban működő

embercsempész-hálózatok megerősödése pedig további megoldatlan problémaként van jelen a krízisek sorát elszenvedő észak-afrikai országban.

A szemlézett publikáció nem feltétlenül tükrözi a Migrációkutató Intézet munkatársainak álláspontját.